Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Status 8 1986

Organ för Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka

IDENTITETSBRICKOR

ID-brickan i silver finns nu för hjärtsjuka, pacemakerbärare och astmasjuka.
ID-brickan med silverkedja och gravyr kostar kr 300:– (Självkostnadspris).

Skicka in nedanstående talong så får Du en graverad ID-bricka i silver

Insändes till:
RHL
Box 9090
102 72 Stockholm

☐ **ID-bricka för hjärtsjuk**
☐ **ID-bricka för pacemakerbärare**
☐ **ID-bricka för astmasjuka**
Aktuell ID-bricka förkryssas

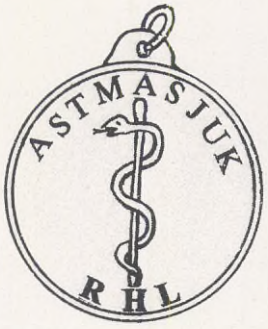

Namn .....
Personnummer .....
Adress .....
Postnummer ..... **postadress** .....
Telefon ...../.....

Vårdas på nedanstående sjukhus
Sjukhusets namn .....
Adress ..... **Tel.nr** ...../.....
Postnr ..... **postadress** .....

Var god texta.

FOLDRAR, BROSCHYRER, NÅLAR

som kan beställas via lokalföreningarna eller centralorganisationerna

Målsättningsprogram
Osynligt handikapp
Hjärtinfarkt
Lungsjukdomar
Folder ID-bricka för hjärtsjuka
Folder ID-bricka pacemakerbärare
Folder ID-bricka astmasjuka
Gemensam konvalescenthemsbroschyr
ID-kort för pacemakerbärare
"Till Dig som har pacemaker"
Den fortsatta hjärtträningens betydelse

Om gruppinformation efter hjärtinfarkt
RHL:s stadgar
"... dä syns int'"
Information om Blomsterfonden
Presentation av Föräldraföreningen
Barn med medfödda hjärtfel
Det hjärtsjuka barnet och familjen
Medlemsnålar
Medlemshängsmycken
Det synliga hjärtmärket
Friskvårdströjor – pris kr 50:–

Friskvårdströja
i vit bomull med rött tryck.
Den finns att beställa på RHL,
Box 9090, 102 72 Stockholm
och kostar 50 kr + frakt.

Status 8

Organ för Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka

September 1986
Årgång 49

Ansvarig utgivare:
Bo Månsson

Redaktör: Gunilla Lockne

Förbundskansli:
Hornsbruksgatan 28
Postadress: Box 9090
10272 Stockholm
Telefon: 08-690960
Postgiro: 900011-8

Tryckeri:
Kringel-Offset, Södertälje

Prenumerationspris:
Helår 65:–

Produktionsplan 1986

Nr	*Manus-stopp*	*Annons-stopp*	*Distri-bution*
9	10 sept	10 sept	20 okt
10	20 okt	20 okt	30 nov

Omslaget, 1/1-sida 5000 kr
1/1-sida 4500 kr
1/2-sida 2300 kr

Upplysningar om priset för mindre format lämnas av redaktionen

Omslagsbild:
Studiecirklar, mötesverksamhet och utflykter hör till de aktiviteter RHL:s lokalföreningar erbjuder sina medlemmar.
Foto: Gunnar Ridderstedt

Förbundssekreterare Bo Månsson:

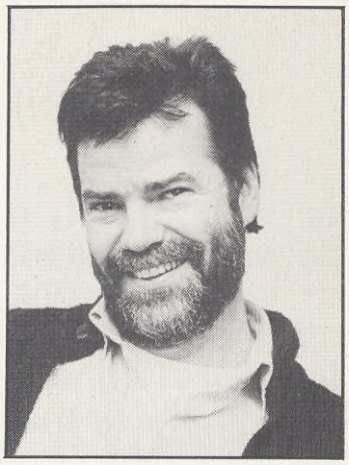

Vem talar för dem

som av olika anledningar inte orkar, inte kan eller inte vågar säga sin mening. Det händer tämligen ofta att människor, både medlemmar och inte medlemmar, tar kontakt med mig för att berätta och fråga om råd om hur de skall bete sig, vart de skall vända sig när någon nära anhörig, vän eller granne har råkat illa ut eller blivit illa behandlad. Det kan gälla allt från till synes triviala ting som att inte få en ren sjukhusskjorta till mer komplicerade frågor som vem som egentligen har det medicinska ledningsansvaret. Det kan gälla rätten att få ett parkeringstillstånd för handikappade, likaväl som rätten att få komma till en specialist för undersökning.

Det som är gemensamt för dem som ringer är deras *engagemang* och deras *vilja* att själva göra något. De är beredda att "gå genom eld och vatten" för att hjälpa dem som har det svårt och som inte orkar att föra sin egen talan. Dessa samtal, som kommer från hela landet, brukar bli långa och intensiva. Först kommer själva berättelsen, sedan diskussion och analys och sedan brukar vi gemensamt komma fram till någon form av lösning. Samtalen brukar avslutas med ett "låt mig veta hur det går!" från mig och jag brukar få veta hur det har gått.

Vi talar för dem som inte orkar, inte kan eller inte vågar. **Som medlemmar av RHL är det allas vår skyldighet att tillvarata våra medlemmars intressen men också att föra de hjärt-, kärl- och lungsjukas talan vid olika tillfällen. Jag är övertygad om att vi alla, då och då, för sådana här samtal. Vi lyssnar, vi diskuterar och vi försöker komma med råd eller förslag på lösningar.**

Jag är också övertygad om att vi reagerar när vi får kunskap om något missförhållande i samhället, antingen det nu rör sig på kommunal, regional eller statlig nivå. Vi tar vårt ansvar och tar kontakt med myndigheter, politiker eller tjänstemän för att försöka rätta till missförhållandet, dvs att vi helt enkelt för våra medlemsgruppers talan.

Vi måste ärligt och uppriktigt kunna säga:

"Vi inom RHL talar för alla de hjärt-, kärl- och lungsjuka som inte orkar, inte kan eller inte vågar föra sin egen talan."

På säker grund med det nya studiematerialet

”RHL – vår organisation”

Varje organisation med självaktning skapar sig ett studiematerial, stort eller litet, för att beskriva sin verksamhet. Men framförallt gör de det för att höja sin samlade kunskap om sig själv, sin beredskap inför stundande uppgifter och som ett kitt för sin sammanhållning. Även RHL har nu ett sådant studiematerial.

Studiematerialet RHL – vår organisation har kommit till för att vi ska lära oss att ta tillvara våra intressen såväl inom som utom organisationen ännu mer. Det har kommit till för att finna fler anledningar för oss att samlas i studiecirklar för trevlig samvaro, givande och utvecklande diskussioner.

Vi har inom RHL ställt upp höga mål med stora arbetsuppgifter för oss alla. Vi har tagit på oss ansvaret för att människor med hjärt-, kärl- och lungsjukdomar och deras anhöriga erbjuds att gå en studiecirkel kring det handikapp de drabbats av. Det har vi gjort därför att vi vet att det finns ett stort behov av att få frågetecknen kring sin situation och sjukdom uträtade. Därför att vi vet att oro och ångest ofta följer på handikappet. Därför att vi vet att det lättar om man får prata och ha roligt tillsammans med andra i liknande situation. Det har vi gjort därför att vi vet att detta är ett bra sätt att samla hjärt- och lungsjuka på, och för att RHL behövs.

Dessutom har vi tagit på oss ansvaret för att erbjuda människor möjlighet till fysisk träning som ett led i rehabiliteringen och en ytterligare handlingsberedskap för ett fortsatt bra liv, trots handikapp.

Vi har tagit på oss ansvaret att föra en i många stycken ojämn kamp gentemot landstingen för rätten till sjukgymnastledd träning för personer med våra handikapp. För dessa uppgifter krävs att vi är många med bred kunskap. Då behövs studiematerialet RHL – vår organisation.

RHL har en lång tradition av socialpolitisk kamp bakom sig. Den traditionen och kampen fortsätter. RHL ställer rättmätiga krav om en anpassad bostadsmiljö utifrån personens förutsättningar, om rätten till arbete även för de som lider av hjärt- och lungsjukdomar. RHL kämpar för allas rätt till en meningsfull fritid och en aktiv socialtjänst, även för oss som lider av ett osynligt handikapp. För att föra traditionen vidare med ökad kraft, behövs studiematerialet **RHL – vår organisation.**

25 000 medlemmar i ett kollektiv, med gemensam uppgift att roa, oroa, kämpa och informera, ställer vissa krav på organisationen. Det måste vara en organisation som förmår att lyssna till alla de signaler och åsiktsriktningar som tänds och växer fram. Det bästa sättet jag känner för att försöka möta och rätt och riktigt behandla denna svåra uppgift är att ha demokratin som ledstjärna. Men demokratin ställer krav på var och en av oss. Demokratin är inget man en gång för all evighet har. Den måste liksom ett barn ständigt skötas och vårdas ömt, ingen har rätt att frånhända sig sitt ansvar för den. RHL – vår organisation behövs för demokratin.

Att vara en av 25 000 och medverka i de roliga och viktiga liksom svåra och besvärliga uppgifter RHL ställt upp för sig, kräver en känsla av historisk förankring och mångas gemensamma ansträngningar i hela landet. Det nya studiematerialet ger oss en aning om de historiska vingslagen och gemensamma krafters doft. Precis så där lagom för att vi skall vilja veta lite mer.

Ett hus som står på säker grund klarar sig även i hård väderlek, som tex i dagens ekonomiska snålblåst. Med RHL:s nya studiematerial skall grunden bli ännu stadigare.

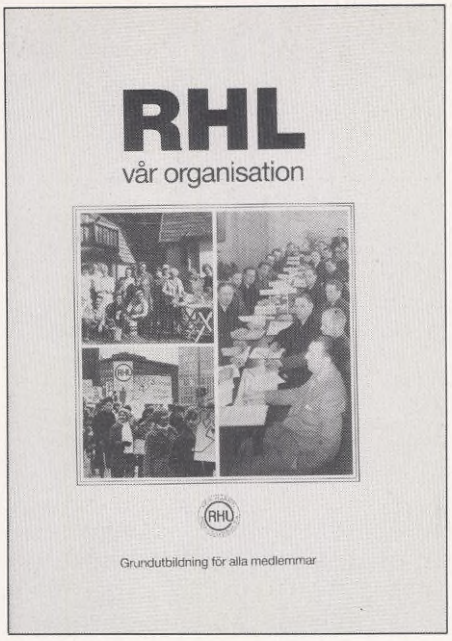

Att vara med i en förening, som samlar så många goda krafter, sprider så mycket glädje, kämpar för så självklara krav och samtidigt veta att så oerhört många ännu inte hittat fram till RHL, känns inte alls bra. Då behövs det nya studiematerialet, RHL – vår organisation.

Det behövs som en grund för oss när vi utbildar RHL-informatörer.

Ett stöd när vi vill berätta för andra om våra konvalescenthem, rekreationsresor och fonder. En inspirationskälla till diskussioner och viktiga uppgifter som RHL:are idag och i framtiden tar aktiv del i.

Kort sagt:

RHL – vår organisation

behövs!

Text:
Ronny Weylandt

Teckning:
Hans Nilsson

Välkommen till ett nytt och modernt HÄLSOHEM
med hög standard, beläget i Svanstein 100 km norr om Haparanda

• 22 små stugor • simhall • bubbelpool • solarium • sporthall • bastu • vacusac (vakuum behandl.utr.) • konferenslokaler

Vi har läkare, sjuksköt., sjukgymn., massör, zonterapeut. Kostrådgivning, örtbehandlingar, vakuum behandlingar etc. Hälsohemmet är godkänt av Hälsohemmens Riksorganisation. Boka en vistelse hos oss

Temaveckor under hösten
v 41 hjärt- och kärlsjukdomar
v 44 astma och allergi
v 48 diabetes
v 49 mag och tarmsjukdomar

HÄLSANS CENTRUM
Svanstein 950 94 Övertorneå
Tel 0927/201 30

Slutspurt för RHL-lotteriet 1986

Senaste försäljningsdag:
30 september 1986

10 010 st spännande vinster

RHL delar ut 300 000 per år till forskning

Tack vare att riksförbundets forskningsfond under senare år tillförts betydande belopp i form av gåvor och testamenten har förbundet haft möjlighet att årligen dela ut ansenliga belopp till forskning kring hjärt-, kärl- och lungsjukdomar.

Utöver de gåvor och testamenten som tillfaller forskningsfonden blir det allt vanligare att våra lokalföreningar och centralorganisationer sänder in bidrag till riksförbundets forskningsfond att delas ut till forskning vid visst bestämt forskningscentra, tex i Umeå eller Falun. Förbundsstyrelsen väljer då ut vilka forskningsprojekt som skall stödjas. På så sätt får man en bättre styrning och kontroll på hur pengarna används, än om de skickas direkt från föreningarna till ett sjukhus postgiro.

När föreningarnas bidrag till forskning kommer förbundskansliet tillhanda utannonseras det, tex på regionsjukhuset och universitetet i Umeå, att pengarna finns och att forskare och läkare kan söka forskningsbidrag hos riksförbundet. Ansökningarna granskas och värderas och slutligen beslutar förbundsstyrelsen om forskningsbidrag skall utgå. När ett forskningsbidrag beviljas tillskrives forskaren och uppmanas att efter forskningens genomförande insända rapport över forskningsresultaten samt att vara positiv till att hos föreningen informera om forskningen. Under innevarande kongressperiod har forskningsfonden tillförts gåvor från lokalföreningarna i Piteå, Kalix, Skellefteå, Haparanda, Kramfors, Borlänge, Norra Dalarna och Söderhamn.

Att på detta sätt från föreningarna slussa pengar till forskning genom riksförbundets forskningsfond ger en garanti för att medlen kommer till bästa möjliga användning.

Under föregående kongressperiod utdelades 740 000 kr och under senaste verksamhetsåret, 1985-04-01–1986-03-31, 265 000 kr från Riksförbundets för Hjärt- och Lungsjuka forskningsfond.

Här är några exempel på forskningsprojekt som beviljats bidrag under det senaste verksamhetsåret.

"Blodtryckets inverkan på dödlighet och sjuklighet"
"Hur ter sig vuxenlivet för barn opererade för medfött hjärtfel?"
"Kronisk interstitiell lungsjukdom (Mekanismer som leder till lung-fibros)"
"Psykosocial intervention för hjärtinfarktpatienter"
"Indikationer för pacemakerbehandling m m"
"Andningsteknik"

Den eller de som önskar lämna bidrag till hjärt-, kärl- och lungforskning kan göra detta genom att sätta in beloppet på riksförbundets postgirokonto nr 900 011-8. Märk talongen "Gåva till forskning".

Den förening som vill sända bidrag till riksförbundets forskningsfond bör ange om pengarna skall användas för forskning vid ett visst forskningscentrum.

Bengt Dahlström

Medlemsvärvningstävlingen

Nu är tävlingen i full gång. Lokalföreningarna har i sina rapporter för perioden 1 april–30 juni 1986 redovisat en ökning med drygt 700 nya medlemmar. En bra siffra som lovar gott för framtiden. Om vi kan hålla den takten så bör vi klara målet som är att förbundet till kongressen 1988 skall ha minst 30 000 medlemmar.

Lokalföreningarna

Lokalföreningarna tävlar om vilken förening som under perioden 1 april 1986–31 mars 1988 kan värva flest medlemmar i absoluta tal, det vill säga en bruttoökning. STATUS kommer att rapportera om utvecklingen.

Läget efter tre månader visar att lokalföreningen i Trelleborg leder stort och att det är tolv föreningar som har värvat fler än 20 nya medlemmar.

1.	Trelleborg	41
2.	Dorotea	33
3.	Skellefteå	25
4.	Stockholm Nordost	25
5.	Jönköping	24
6.	Sollefteå	24
7.	Gällivare	22
8.	Boden	21
9.	Kalix	21
10.	Karlskoga	21
11.	Malmö	21
12.	Storuman	21

Samla krafterna ute i de lokala föreningarna och ta upp kampen med Trelleborg och de andra i täten. Tävlingen för lokalföreningarna pågår ända till den 31 mars 1988 så det finns stora chanser att vi får se förändringar i ledningen.

Enskilda medlemmar

Tävlingen för de enskilda medlemmarna går ut på att erhålla det högsta poängtalet för värvade medlemmar. Hjärt-, kärl- eller lungsjuk ger 5 poäng. Anhörig ger 3 poäng och stödjande medlem ger 1 poäng.

De nya medlemmarna ska redovisas in till förbundskansliet på de speciella gula värvningsblanketterna. Den 15 augusti hade det kommit in drygt 250 blanketter. Efter genomgång av de inkomna blanketterna kan STATUS här avslöja de tio som för närvarande leder medlemsvärvningstävlingen för enskilda medlemmar.

1.	Gerd Nilsson, Karungi/ Haparanda	66 poäng
2.	Aina Dahlin, Flen	60
3.	Magda Bergh, Landskrona	60
4.	Hjalmar Lärkestål, Grängesberg	58
5.	Anselm Vikström, Vilhelmina	53
6.	Gunnar Andersson, Västerås	40
7.	Eivor Sundin, Hoting	40
8.	Gösta Elleman, Dorotea	37
9.	Bo Danielsson, Vilhelmina	31
10.	Inez Åqvist, Älmhult	30

Vid räkningen den 15 augusti hade deltagarna i tävlingen för de enskilda medlemmarna rapporterat in 271 nya medlemmar. Av dem var 176 hjärt-, kärl- eller lungsjuka, 57 anhöriga och 38 stödjande medlemmar.

Den första tävlingsperioden pågår till den 31 mars 1987 så det finns stora möjligheter att hinna samla poäng. Första pris är en rekreationsresa utomlands för två personer.

Extra vinster

Alla kan inte vinna första pris. Därför har vi lagt till två extra vinster. Bland de som har lämnat in de speciella medlemsvärvningsblanketterna kommer vi i den här tävlingsomgången att lotta ut en Luxor 14" färg-TV-apparat värd cirka 2000 kr.

Tävlingen går vidare och RHL växer. Ju fler RHL:are vi är, desto starkare och bättre kan vi tillvarata våra intressen. Har Du frågor kring tävlingen så kan Du kontakta Tommy Eriksson på förbundskansliet.

Text:
Tommy Eriksson

Trelleborg i ledningen

Hjärt- och Lungsjukas lokalförening i Trelleborg med omnejd har under medlemsvärvningstävlingens tre första månader lyckats skaffa 41 nya medlemmar. STATUS tog kontakt med ordföranden Bengt Jarnhäll och bad honom att berätta lite om hur de arbetar.

– De flesta av de nya medlemmarna kommer via studiecirkeln om hjärtat, berättar Bengt Jarnhäll. Vi har goda kontakter med lasarettet och läkarna rekommenderar nya patienter att ta kontakt med oss för att delta i studiecirkeln och i eftervårdsprogrammet. För närvarande finns det två hjärtgymnastikgrupper i Trelleborg och en i Skanör-Falsterbo.

– Våra övriga studiecirklar är också populära och det kommer ofta 80–90 deltagare till våra medlemsmöten. Vi har roligt tillsammans och har bland annat gjort flera teaterresor in till Malmö. Vår cirkel om Göta kanal avslutades med en utflykt, där 49 medlemmar åkte till Göta kanal.

– När vi säljer RHL-lotter träffar vi ofta på människor som berättar att de själva är hjärt- och lungsjuka. Då värvar vi dem som medlemmar. Det gäller att ta vara på alla tänkbara tillfällen. Föreningen firar sitt 40-årsjubileum i år och firar det med invigning av en ny föreningslokal i slutet av augusti. Då ställer vi till med fest och bjuder in gamla och nya medlemmar.

Bästa värvarna

Gerd Nilsson, Karungi

Gerd Nilsson från Karungi är studieorganisatör i lokalföreningen i Haparanda. Hon har värvat 16 nya medlemmar och därmed skrapat ihop 66 poäng.

– Jag utnyttjar mina kontakter via ABF och Gammeldansens Vänner för att nå tänkbara medlemmar. Det gäller att fråga alla som kan tänkas vara intresserade. Den personliga kontakten är viktig.

– Bland de argument jag brukar använda är det resor och studiecirklar som lockar. Dessutom givetvis roliga fester – i slutet av augusti har vi surströmmingsfest med dans tillsammans med lokalföreningarna i Kalix och Övertorneå.

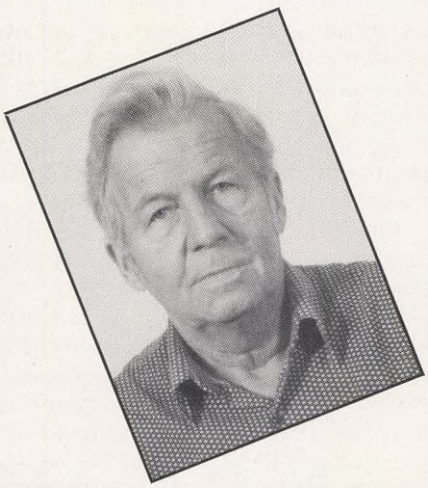

Aina Dahlin, Flen

Aina Dahlin från Flen är ordförande i lokalföreningen i Västra Sörmland. Hon har värvat 16 nya medlemmar och erhållit 60 poäng.

– Det viktigaste är den personliga kontakten. Jag tar vara på alla tänkbara tillfällen, till exempel vid lottförsäljningen.

– Det gäller att vara lyhörd och att fråga vänner och bekanta. Resultatet blir en lista med tänkbara medlemmar som jag sedan tar kontakt med.

Bland argumenten finns resor och roliga möten med fin samvaro. Det händer att föreningen bjuder in folk som ännu inte är medlemmar till att delta i möten för att komma över sin tveksamhet.

Hjalmar Lärkestål, Grängesberg

Hjalmar Lärkestål är kassör i lokalföreningen i Västerbergslagen. Han har värvat 14 nya medlemmar och samlat 58 poäng.

– Det finns bara ett sätt som fungerar när det gäller att värva nya medlemmar. Sök upp dem och ta personlig kontakt. Man får lov att vara lite nyfiken och fråga tänkbara personer. Det gäller att vara lyhörd och kontakta dem som man hör talas om.

– I vår förening har vi varje år tre stora fester: jul-, påsk- och sommarfest. Då bjuder vi in nya medlemmar. Dessutom har vi resor, studicirklar och vanliga möten.

Magda Bergh, Landskrona

Magda Bergh som är kassör i Landskronaföreningen har värvat 12 nya medlemmar och fått ihop 60 poäng.

– Det gäller att ta personlig kontakt. Jag hör med vänner och bekanta och tar vara på alla tänkbara tillfällen.

– Det finns många goda skäl att bli medlem. Vi har medlemsmöten en gång i månaden och vi har en omfattande kursverksamhet med bland annat vävning, litteraturcirkel och studiecirkeln om hjärtat. Dessutom har vi konvalescenthemmen som är mycket viktiga. Några av våra nya medlemmar har varit på konvalescenthem nu under sommaren.

Slutspurt för RHL-lotteriet 1986

Senaste försäljningsdag: 30 september 1986

10 010 st spännande vinster

Vilka medlemmar vill vi ha?

Denna debattartikel skrevs 1975. Siffrorna för medlemsantal är därför felaktiga. Men de idéer som förs fram i artikeln är fortfarande värda att diskutera.

Handikapporganisationerna har, i förhållande till det stora antal handikappade som finns i landet, ett mycket litet medlemsantal. Antalet handikappade och sjuka inom organisationernas arbetsområden uppskattas till drygt 2,5 miljoner medan antalet medlemmar totalt i handikapporganisationerna bara är drygt 250 000 (1986 nära 400 000). Då får man också räkna med att en mycket stor del av dessa 250 000 inte är handikappade utan stödjande medlemmar och familjemedlemmar och att dessutom handikappade i stor utsträckning är anslutna till två eller flera organisationer och därför räknas dubbelt när organisationernas medlemsantal adderas.

I princip kan man säga att de organisationer som får den största relativa representationen av tänkbara medlemmar är de som riktar sig till små grupper med handikapp eller sjukdomar som är utpräglat handikappande, klart avgränsbara och helst också klart registrerbara. Typexemplet är Sveriges dövas riksförbund som endast inriktar sig på personer som varit praktiskt taget helt döva sedan barndomen. Organisationer som inriktar sig på stora grupper med varierande grad av handikapp får låg relativ representation. Dit hör exempelvis De handikappades riksförbund som söker medlemmar bland personer med ytterst varierande grad av rörelsehinder.

Att alla s k handikapporganisationer har förhållandevis få handikappade som medlemmar gör att man kan ställa sig tveksam till hur pass representativa de är för de grupper de säger sig företräda. Är det exempelvis möjligt för Sveriges Dövas Riksförbund att företräda alla barndomsdöva när man har bara 37,5% av dem som medlemmar (varav naturligtvis en ännu mindre del aktivt bidrar till organisationens ställningstaganden)? Eller ännu mer utpräglat: Är det möjligt för De handikappades riksförbund att göra sig till tolk för alla rörelsehindrade när man har bara 4,5% av dem som medlemmar?

Det går inte att svara entydigt på sådana frågor. Om man överhuvudtaget försöker besvara dem måste svaret bli nej. De 4,5 procenten rörelsehindrade i DHR är sannolikt inte alls representativt sammansatt i förhållande till de övriga 95,5 procenten rörelsehindrade – de är ett utval särskilt aktiva personer (eftersom de sökt sig till organisationen) som lockats av den typ av medlemsverksamhet DHR bedriver och som känner sympati för de allmänna strävanden på intresseplanet organisationen har.

Tar inte ställning

Å andra sidan kan man heller inte negligera organisationerna genom att säga sig att den stora delen handikappade väljer att stå utanför organisationerna och därmed markerar avståndstagande från deras åsiktsbildning. Man måste ha klart för sig att handikapp kommer med åren och i utpräglad grad är en företeelse i höga åldersgrupper. Dessa äldre och mycket gamla handikappade saknar rimligen i mycket stor utsträckning intresse för organisationer i allmänhet och för organisationsarbete i synnerhet; de saknar överhuvudtaget motivation för att ta ställning för eller emot en handikapporganisation och dess åsiktsbildning.

Därför är också handikapporganisationerna alltid små i förhållande till antalet handikappade i samhället.

Och därför är handikapporganisationerna aldrig representativa för handikappade i allmänhet; man kan förutsätta att handikappade i allmänhet saknar intresse för såväl organisationen själv som dess arbete.

Handikapporganisationernas representativitet för handikappades intressen måste mätas från en annan utgångspunkt än det relativa medlemstalets, nämligen utifrån i vad mån deras åsiktsbildning och arbete kan tänkas bidra till en förbättrad livskvalitet för flertalet handikappade inom den grupp de säger sig företräda.

Ett exempel. När De handikappades riksförbund under 60-talet ivrade för att kommunal färdtjänst skulle införas i alla kommuner till förmån för alla handikappade som inte kunde använda de allmänna kommunikationerna var förbundet i den frågan representativt för alla rörelsehindrade *trots* att man, om man låt oss säga 1967 hade gjort en rundfråga till alla rörelehindrade, skulle ha fått veta att en mycket liten del rörelsehindrade var intresserade av att en sådan färdtjänst kom till. Att DHR då var representativt kan man utläsa av färdtjänstens utveckling.

Om man nu utgår från tesen att handikapporganisationernas representativitet motsvarar allmängiltigheten för handikappade i deras handlingsprogram och arbete får man som konsekvens några viktiga förutsättningar för deras handlande.

För det första måste en representativ handikapporganisation i huvudsak inrikta sig på att arbeta för en större del handikappade utanför än innanför organisationen. En sådan organisation kan inte begära särskilda samhällsinsatser bara för sina egna medlemmar. Den kan heller inte ägna större kraft åt att hjälpa eller tjäna sina egna medlemmar.

För ett fåtal

Realistiskt sett måste en representativ handikapporganisation också avstå från att ägna en alltför stor del av sin förmåga åt att i egen regi bedriva verksamhet för handikappade. Sådan verksamhet kommer alltid att vara mycket begränsad i förhållande till det totala behovet och ger således bättre villkor bara för en liten del handikappade.

Och här kommer organisationen i konflikt med sitt behov av att växa sig större och därmed starkare.

Som jag tidigare nämnde är handikapp till övervägande del en följd av ålder och med åldern följer också bristande motivation för organisationer och organisationsarbete. (I all-

mänhet alltså – det finns sannerligen också inom handikapporganisationerna många gamla, som deltar i deras verksamhet med stort intresse.)

För att i nämnvärd utsträckning kunna växa sig större genom tillströmning av medlemmar med handikapp måste alltså handikapporganisationerna locka med någonting annat som dessa äldre kan tänkas vara intresserade av. Det som ligger närmast till hands är medlemsförmåner av olika slag och då framförallt i form av kostnadsfri underhållning och trivselarrangemang, sällskapsresor och billig rekreation. Sådant är äldre intresserade av, det vet man (se exempelvis inriktningen på pensionärsverksamheten i Stockholm och på andra orter i landet).

Profil utåt

En representativ handikapporganisation måste ha en dominerande kärna av medlemmar som intresserar sig för handikappades väsentliga behov och som med kännedom om dessa försöker driva fram samhällsreformer som gör att de kan tillgodoses. Till den kärnan behöver organisationen ständig nyrekrytering.

När så organisationen försöker locka till sig medlemmar med trivsel- och mysarrangemang förändras organisationens profil utåt. Man lockar med nöjet och förmånerna, det är om dem man talar och för dem man talar i rekryteringssyfte, och organisationen framträder mer och mer som en sällskapsklubb för invigda. Det innebär att de medlemmar som appellerar till detta budskap blir fler och fler medan organisationens övriga verksamhet så till den grad undanträngs i profilen att ytterst få känner sig lockade att bli medlemmar i organisationen för att delta i dess samhällspåverkande arbete. Kärnan av seriöst arbetande medlemmar urholkas mer och mer till följd av bristande rekrytering samtidigt som den överspelas av den nya dominansen av trivsel- och mysmedlemmar.

Lockande verksamhet

Arbetet med att på det här sättet locka nya medlemmar och senare med att behålla dem inkräktar också direkt på förmågan att bedriva det samhällsinriktade arbetet. Arrangerandet av tillställningar och resor kräver sin tribut av de aktiva och innebär att de får avstå från att fullgöra andra viktiga uppgifter. För att vara lockande måste arrangemangen också vara billiga vilket i regel innebär att man får låta organisationen subventionera dem. Det kräver att mera pengar skaffas in till organisationen, vilket sker genom lotterier och insamlingar eller annan liknande verksamhet. Även detta får den lilla gruppen aktiva ägna sina krafter åt och ännu mindre blir över till andra viktigare uppgifter.

Då den här utvecklingen har hållit på tillräckligt länge och gått tillräckligt långt börjar i regel de aktiva som ursprungligen var intresserade av organisationens samhällsarbete att tröttna. Det de nu får syssla med motsvarar ju inte deras egentliga intresse; de finner inget personligt utbyte i att arbeta med trivselarrangemang och lotteriverksamhet. När de så hoppar av sina förtroendeposter ersätts de av personer vars intresse huvudsakligen ligger just i att dra mys- och trivselveven. Den samhällspåverkande delen av organisationens arbete försvinner nästan helt; profilen är renodlat sällskapsklubbens.

Därmed har organisaitionen kanske fått betydligt fler medlemmar – men dess representativitet (som den knappast längre ens behöver) har minskat. Den arbetar för sina medlemmar, inte för majoriteten handikappade.

Betingelser

Handikapporganisationernas betingelser är således mycket egenartade.

En *intresseorganisation* för handikappade, en organisation som bedriver ett utåtriktat arbete för att åstadkomma förbättringar för handikappade i samhället, kan knappast i antalet medlemmar räknat bli representativa för "sina" handikappade.

En *"sällskapsklubb"* för handikappade kan däremot få ett stort antal relativt medlemsantal och därigenom förefalla medlemsmässigt representativ.

I det här förhållandet ligger sannolikt anledningen till att handikapporganisationerna är så förhållandevis svaga som påtryckningsgrupper i samhället.

Organisationerna har i allmänhet inte kunnat undvika att falla för frestelsen att värva medlemmar genom sällskapsinriktad verksamhet och medlemsförmåner, vilket i många fall fått redan angivna konsekvenser för förmågan att driva intressefrågorna. Å andra sidan har de organisationer som mer eller mindre lyckats klara detta blindskär förblivit relativt små och det har i sin tur gjort dem obetyliga i politikernas och allmänhetens ögon. Vad dessa senare organisationer har vunnit i handlingskraft har de alltså förlorat i genomslagskraft eftersom de ytligt sett inte kunnat redovisa en stor numerär medlemmar bakom sina krav. På det sättet har handikapprörselsen kommit att framstå som en tämligen marginell faktor i samhällsarbetet, en faktor att då och då observera, men inte att räkna med.

Situationen utnyttjas

Sorgligt nog utnyttjas också detta handikapprörelsens dilemma av politiker som vill negligera eller undvika besvärande krav från handikappades sida. Man går tillväga på det sättet att man betonar värdet av att handikappade når gemenskap i sina organisationer, man premierar anslagsmässigt aktiviteter som syftar till denna gemenskap, och när man så får en stor och snäll sällskapsklubb att handskas med spelar man ut dess suddiga och till intet förpliktande intressepolitik mot mindre, mer samhällsmedvetna och aggressivare intresseorganisationers. På det sättet sår man, medvetet eller omedvetet, splittring och försvagning inom handikapprörelsen; de små, socialpolitiskt engagerade organisationerna, får ägna betydande kraft för att göra sina krav gällande gentemot den suddiga vänligheten hos de stora gemenskapsorganisationerna. Politikernas teknik går naturligt nog igen hos förvaltningstjänstemännen. Tjänstemännen åberopar med förtjusning splittringen hos handikapporganisationerna och det motsägelsefulla hos olika organisationers krav när de vill undvika att göra något.

Måste välja

Politikerna måste göra klart för sig *vilken typ av verksamhet* de särskilt vill stödja.

Önskar de främja handikappades möjligheter att driva sina egna social-

politiska krav måste de koncentrera sig på att stödja de organisationer som har detta som huvudsyfte i sitt program och sin verksamhet.

Politikerna kan här göra sin insats på två sätt.

För det första kan de naturligtvis se till att tillräckliga anslag styrs till de egentliga handikapporganisationer som är socialpolitiska intresseorganisationer och som samtidigt har ett så pass stort medlemsunderlag att de kan förutsättas ha tillräcklig demokratisk bas och tillräcklig erfarenhetstäckning. På det sättet skulle dessa intresseorganisationer få ett sådant ekonomiskt underlag att de förmår bedriva en stark initiativtagande, bevakande, undersökande och opinionsbildande verksamhet.

För det andra kan politikerna medverka till att just dessa organisationer får stämma och säte i de samhällsorgan som har till sin uppgift att initiera och verkställa samhällsåtgärder till handikappades gagn – att de blir representerade i handikappråd och olika samhälleliga styrelser, utredningar, arbetsgrupper osv.

Politiskt erkända

Först när detta sker, när handikappades rätt och möjligheter att föra sin egen talan får politiskt erkännande i politisk handling, kommer den egentliga handikapprörselsen att vinna väsentlig slagkraft i samhället.

Då kommer också problemet med vilka medlemmar de egentliga intresseorganisationerna ska söka vinna att lösa sig på ett naturligt sätt. Organisationerna får en så markant profil genom sitt samhällsarbete att de lockar till sig de medlemmar som vill göra en samhällspolitisk insats. Eftersom samhället erkänner deras programbaserade representativitet behöver de inte etablera sig som sällskapsklubbar för att locka en större medlemsskara utan kan lugnt växa sig starka genom sin intressegemenskap inom det socialpolitiska fältet.

Det skulle upplösa den nuvarande förvirringen inom handikapprörelsen, det skulle ge inre kraft åt de egentliga handikapporganisationerna – och det skulle bättre säkra handikappades intressen i den fortsatta samhällsutvecklingen.

Ur boken **Insyn i handikapprörelsen.** Skriven av Mats Denkert och 1975 utgiven på Raben & Sjögrens förlag, i serien tema nova.

Om konvalescenthemmen

Det är omänskligt att sjuka människor inte skall få konvalescenthemsvård, säger Nils-Eric Jadeberg, som är socialombud i Växjö lokalförening. Han är besviken på landstingspolitikerna som inte beviljar bidrag till vård vid RHL:s konvalescenthem.

RHL har fyra konvalescenthem: Långasjön i Blekinge, Svanholmen och Åsen i Skåne och Björkefors i Värmland. För att hemmen skall kunna bedriva sin verksamhet fordras det gäster som kommer på läkarremiss från de olika landstingen. Men från och med i år är det många landsting som stoppat remisserna till RHL:s konvalescenthem. Det leder till att hemmens existens nu är allvarligt hotad. Det är få människor som själva kan betala kostnaden för ett par veckors konvalescenthemsvård.

– På landstingen verkar man se vistelse på RHL:s konvalescenthem som lyxvård, säger Nils-Eric Jadeberg.

– Men det är det inte alls fråga om.

Nils-Eric Jadeberg har själv haft förmånen att vistas på Björkefors ett par somrar och han har där sett många bevis på att människor med nedsatt lungfunktion och hjärtbesvär efter några dagar mår bättre och kan gå ganska långa promenader i sin egen takt.

– Det är mycket betydelsefullt att kroniskt sjuka människor får chansen att komma bort på en tids rekreation. Det betyder mycket både de fysiskt och psykosocialt.

– För en frisk människa betyder ju de fem veckornas lagstadgade semester att man får hämta krafter och ladda upp sina batterier igen. Men för hjärt- och lungsjuka och människor med handikapp, inte minst de som har osynligt handikapp, kan det vara omöjligt att ge sig iväg på en vanlig resa. Därför behövs konvalescenthemmen.

I Nils-Eric Jadebergs län, Kronoberg, har det varit remisstopp till RHL:s konvalescenthem sedan i mars 1986. Landstingets förvaltningsutskott och hälso- och sjukvårdsdelegationen vill göra en översyn av situationen totalt innan man beviljar bidrag.

– Givetvis har det betydelse för människor att få komma bort och andas annan luft, säger man vid landstinget i Kronoberg, men vi vill noggrant undersöka hur anslagen skall fördelas och vem som skall få åka vart.

Nils-Eric Jadeberg vädjar till politiker, tjänstemän och övriga intresserade att göra ett studiebesök på RHL:s konvalescenthem innan de fattar de politiska besluten.

– Det är en solidaritetsfråga om vi har råd med den här vården, anser han.

Först i Skandinavien med "tandemhjärta"

– Jag hade bara ett alternativ, det var hjärtbyte, säger Bertil Olausson, 53, i Malmberget.

Det är nu drygt sex månader sedan han opererades. Det gjordes på det berömda transplantationssjukhuset Harefield utanför London. Bertil Olausson är den första i hela Skandinavien som fick behålla sitt gamla hjärta och intill det opererade man in ett nytt, friskt hjärta.

– Jag ser optimistiskt på framtiden, säger han. Med två hjärtan, pickyback som det heter på engelska, har jag nu en större chans till ett normalt liv.

Bertil sitter i soffan hemma i villan på Lyckostigen och berättar om sitt liv. Det har innehållit många dramatiska och livshotande stunder. Han är mycket tacksam för att ha fått chansen till ett nytt liv.

Han drabbades av sin första hjärtinfarkt 1975 och under åren därefter blev det sammanlagt sju, flera hjärtstillestånd och två kärlkrampsoperationer. Hälsan tycktes inte bli bättre.

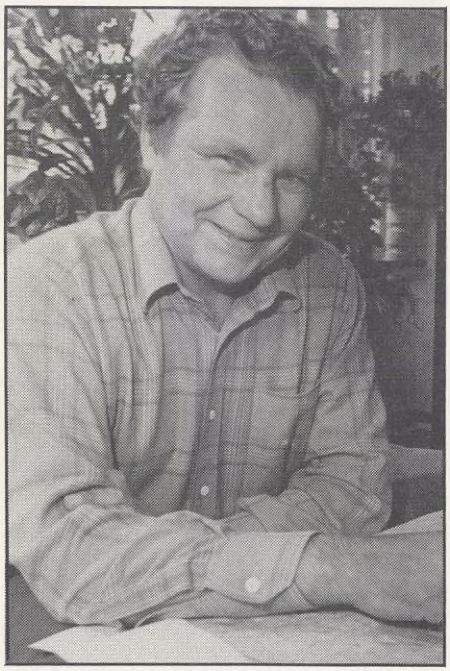

Bertil är en inbiten jägare. Med kartans hjälp planerar han för älgjakt även i år.

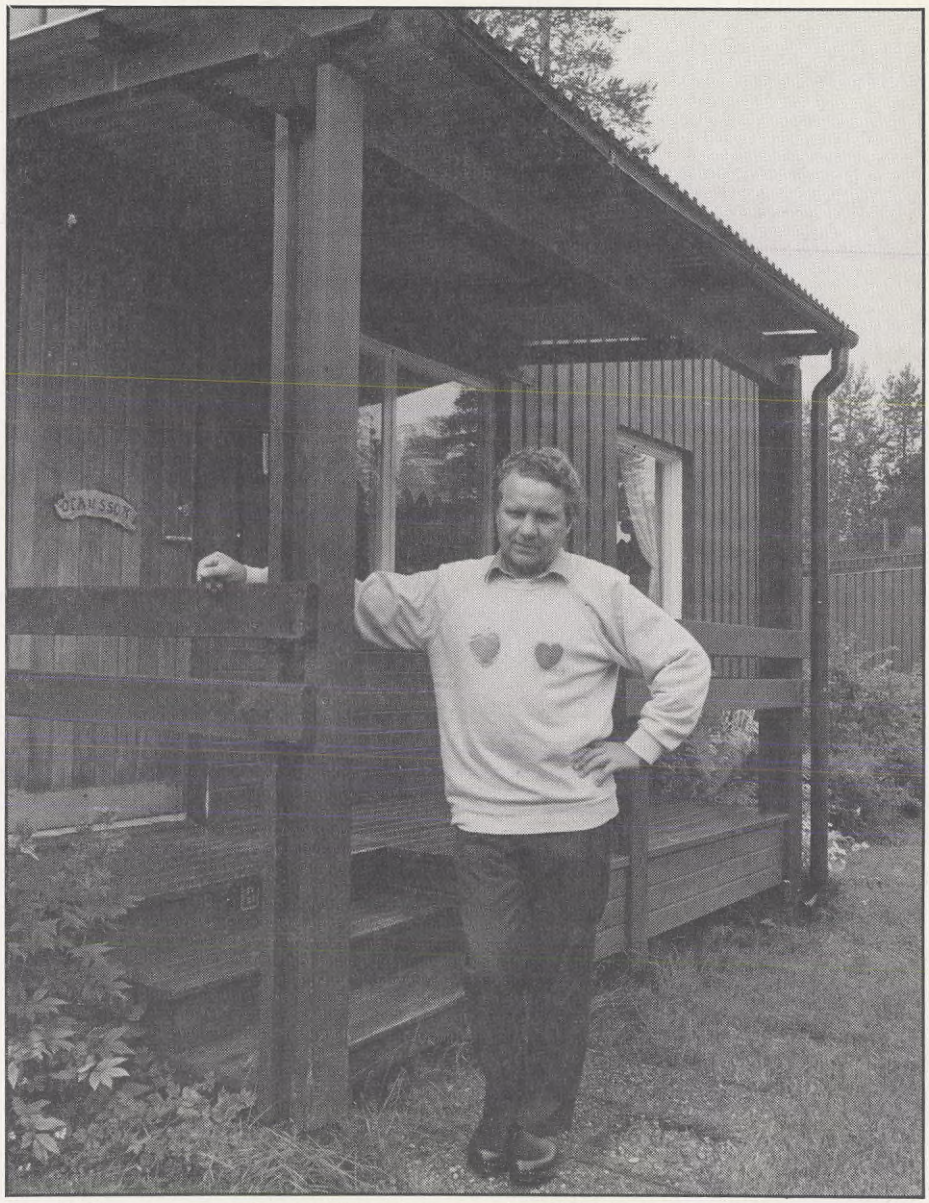

Bertil Olausson utanför sin villa på Lyckostigen i Malmberget. Här försöker han leva ett så normalt liv som möjligt med lagom jobb.

– Jag orkade ingenting. Benen domnade bort och jag kunde nästan inte lyfta armarna. Jag kunde inte gå.

Läkarna delade Bertils uppfattning om att ytterligare operationer inte skulle förbättra hans situation mer än temporärt. Planerna på en hjärttransplantation började. Bertil sattes på en väntelista.

Allt gick väl

Det blev en lång väntan för honom. Först låg han tre veckor på Karolinska sjukhuset i Stockholm innan det var klart att åka över till England och Harefieldsjukhuset. Där blev det sedan fyra månaders väntan på operation innan det fanns ett hjärta som var lämpligt för honom.

Transplantationen tog åtta timmar. Operationen leddes av den världsberömda kirurgen Magdi Yacoub. Bertil fick behålla sitt eget hjärta, det nya opererades på höger sida.

Bertils båda hjärtan är parallellkopplade. Det egna hjärtat styrs av hjärnan och det nya av sinusknuten i det hjärtat. Rent tekniskt går det till så att vener, lungpulsåder, aorta och förmak är hopsydda. Blodet passerar båda hjärtana samtidigt och när det gamla hjärtat tillfälligt sviktar passerar allt blod genom det nya.

Motion är bra

Redan fem-sex dagar efter operationen så var Bertil ute och promene-

Forts sid 17

Vad är vad på handikappområdet?

Det är många bokstavsförkortningar i handikapprörelsen, suckar många av RHL:s medlemmar och tycker att det är svårt att komma ihåg vad LHR, RLE, SEF och alla de andra bokstäverna står för. Som en hjälp presenteras de viktigaste på detta uppslag.

I varje län och kommun finns ett handikappråd, länshandikappråd, LHR, och kommunalt handikappråd, KHR. Det finns också ett centralt råd, statens handikappråd. Statens handikappråd kom till 1965, och de flesta LHR och KHR bildades under 1970-talet.

I handikappråden finns företrädare för handikapporganisationerna och olika samhällsorgan. Tanken med handikappråden är att underlätta samarbetet mellan olika myndigheter och förvaltningar när det gäller handikappfrågor. Samhällsrepresentanterna skall också på ett smidigt sätt kunna diskutera med handikapporganisationernas företrädare och få del av deras önskemål och synpunkter.

Statens handikappråd

I regeringens instruktion för statens handikappråd står det att rådet skall arbeta för förbättrade levnadsförhållanden för människor med funktionsnedsättningar. Rådet skall också verka för att de centrala myndigheterna skall samarbeta i handikappfrågor. Rådet skall också främja samarbetet mellan myndigheterna och handikapporganisationerna.

Detta är några av statens handikappråds arbetsuppgifter:

- Bevaka samhällsutvecklingen och ge råd till myndigheter och andra så att de beaktar handikappades behov.

  Varje myndighet har ansvar för handikappfrågorna inom sitt område. Rådet har till uppgift att samordna deras insatser för människor med funktionsnedsättningar. I det arbetet har rådet regelbunden kontakt med handikapporganisationerna.
- Informera om handikapp och anordna och medverka i konferenser och kurser.
- Vara remissinstans i frågor som gäller handikapp.
- Följa forskningen på handikappområdet och arbeta för att få till stånd ny forskning.
- Arbeta för bättre villkor för människor med flera funktionsnedsättningar, det vill säga de svårast handikappade.
- Samarbeta med handikappråden i län och kommuner.
- Ge förslag till regeringen om hur det årliga statliga anslaget till handikapporganisationerna skall fördelas.
- Delta i det internationella arbetet på handikappområdet.

Statens handikappråd har 18 ledamöter, som utses av regeringen. Ordförande är den socialdemokratiska riksdagsledamoten Doris Håvik.

Sju myndigheter är företrädda i rådet, arbetsmarknadsstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, bostadsstyrelsen, socialstyrelsen, planverket, riksförsäkringsverket och skolöverstyrelsen. Landstingsförbundet och kommunförbundet har varsin företrädare och handikapporganisationerna har åtta platser.

Länshandikappråden och de kommunala handikappråden

LHR verkar inom länet. KHR inom sin kommun. Ofta samarbetar också KHR och LHR inom ett län. LHR och KHR har bland annat dessa arbetsuppgifter:

- Följa verksamheten och åtgärder som har betydelse för människor med funktionsnedsättningar och ta reda på enskildas önskemål om förändringar.
- Föra önskemål och synpunkter vidare till den nämnd eller styrelse som är ansvarig. Svara på remisser i frågor som gäller handikapp.
- Arbeta för att människor med funktionsnedsättningar integreras i olika verksamheter.
- Arbeta för att människor med funktionsnedsättningar får den information de behöver från landsting och kommun.
- LHR och KHR gör ibland också utredningar och kartläggningar på handikappområdet.

LHR gör förslag till fördelning av landstingets anslag till handikapporganisationerna.

I LHR brukar dessa samhällsorgan vara företrädda: landstinget, kommunförbundets länsavdelning, länsskolnämnden, försäkringskassan, länsarbetsnämnden, länsbostadsnämnden och samhällsföretag. Ordföranden representerar ofta landstinget. Länets handikappkonsulent brukar vara sekreterare i länets handikappråd. I LHR och KHR har handikapporganisationerna i regel sex eller sju representanter.

I KHR finns ofta företrädare från sociala centralnämnden, kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, skolstyrelsen, fritidsnämnden och kulturnämnden. Ibland är landstinget representerat. Ordförande är i regel socialnämndens ordförande. Sekreterare i rådet är ofta socialchefen eller hemvårdsinspektören.

Handikappinstitutet

Handikappinstitutet, som drivs av staten och Landstingsförbundet, är samhällets centrala organ för hjälpmedelsverksamheten. Det leds av en styrelse där ordföranden och tre ledamöter är utsedda av regeringen och fem ledamöter av landstingsförbundet. Två av de av regeringen utsedda ledamöterna representerar handikapporganisationerna.

Handikappinstitutet arbetar med forskning och utveckling, utredning och provning och information om hjälpmedel och miljöanpassningar för människor med funktionsnedsättningar.

En av institutets viktigaste uppgifter är att utge en Hjälpmedelsförteckning. Den innehåller allmänna anvisningar för hjälpmedelsverksamheten och omfattar de hjälpmedel som institutet rekommenderar landstingen att lämna ut kostnadsfritt till handikappade.

Men förteckningen är bara en rekommendation, varje landsting beslutar själv om man vill följa eller göra avvikelser från listan.

Det är landstingen som har det ekonomiska ansvaret för hjälpmedel till handikappade och det är hjälpmedelscentralerna som sköter hjälpmedelsverksamheten.

HCK = **Handikappförbundens centralkommitté** är ett samarbetsorgan för handikappförbunden och antog sitt namn 1964. Det första samarbetsorganet, Rikskommittén för partiellt arbetsföra bildades 1942.

Det är vi som är HCK

Afasi = **Afasiförbundet i Sverige**
BRO = **Bröstcancerföreningarnas Riksorganisation**
DHB = **Riksförbundet för döva och hörselskadade barn**
FBIS = **Föreningen för blödarsjuka i Sverige**
FPB = **Föreningen för Psykotiska Barn**
FSDB = **Föreningen Sveriges Dövblinda**
FUB = **Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna**
HfR = **Hörselfrämjandets riksförbund**
ILCO = **Svenskt förbund för ileo-, colo- och urostomiopererade**
NHR = **Neurologiskt Handikappades Riksförbund**
Pso = **Svenska Psoriasisförbundet**
RBU = **Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar**
RfCF = **Riksföreningen för cystisk fibros**
RHL = **Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka**
RLE = **Riksföreningen för laryngectomerade**
RmA = **Riksförbundet mot Astma – Allergi**
RmR = **Riksförbundet mot reumatism**
RMT = **Riksförbundet för Mag- och Tarmsjuka**
RNj = **Riksförbundet för njursjuka**
RSMH = **Riksförbundet för social och mental hälsa**
RTP = **Riksföreningen för trafik- och polioskadade**
SCF = **Svenska Celiakiförbundet**
SD = **Svenska Diabetesförbundet**
SDR = **Sveriges dövas riksförbund**
SEF = **Svenska epilepsiförbundet**
SRF = **Synskadades Riksförbund**

26 handikappförbund med 335 000 medlemmar

Följande handikappförbund ingår inte i samarbetsorganet HCK:

DHR = **De handikappades riksförbund**

FfdN = **Föreningen för de neurosedynskadade i Sverige**

SSR = **Sveriges stamningsföreningars riksförbund**

Slutspurt för

RHL-lotteriet 1986

Senaste försäljningsdag: 30 september 1986

10 010 st spännande vinster

Högsta vinsten:
En bil – Saab 900 Turbo 4 d 16 v MS

Dessutom:
Premieobligationer
Videokamera
Videobandspelare
Färg-TV
Hushållsmaskin
Linnevaror
mm, mm, mm

Lottpris: 5 kr

Ni ser genast om lotten ger vinst

Lotter kan beställas från RHL-kansliet

Beställningstalong finns på sidan 23 i denna tidning

RHL:s arbete i Riks-HCK

RHL var ett av de förbund som 1964 bildade handikapprörelsens samarbetsorgan HCK. Sedan dess har RHL lagt ned ett stort engagemang i HCK, såväl på riks- och länsplanet som på kommunal nivå.

En stor del av samarbetet i Riks-HCK sker i råden, som förbereder ärenden och är ett slags expertorgan till Riks-HCK:s styrelse. RHL är representerat i de flesta råden och i Riks-HCK:s styrelse.

HCK:s styrelse

Vid HCK:s kongress i Göteborg i maj 1985 konfirmerades RHL:s förbundsstyrelses beslut att utse mig som ordinarie ledamot i HCK:s styrelse. Suppleanter blev Bengt Dahlström och Sven Widegren. Vid HCK:s konstituerande styrelsesammanträde utsågs jag dessutom till första suppleant till HCK:s arbetsutskott. Min uppgift i HCK-styrelsen är i första hand att föra fram de hjärt-, kärl- och lungsjukas intressen inom olika samhällsområden. Som bakgrund för mitt ageranде har jag dels vårt målsättningsprogram dels vårt handlingsprogram och dels våra kongress-, representantskaps- och styrelsebeslut. Liksom i RHL:s styrelse går arbetet i HCK:s styrelse också ut på att först och främst arbeta fram en verksamhetsplan, att diskutera olika principfrågor och att fatta beslut i olika ärenden. Man får dessutom sakinformation från olika områden samt möjlighet att delta i vissa uppvaktningar hos politiska beslutsfattare. Allt arbete i HCK rapporteras sedan till RHL:s förbundsstyrelse antingen som ren information eller för ställningstagande och beslut.

Bo Månsson
RHL:s förbundssekreterare

Vård- och patientrådet

Som alla andra råd inom HCK tillsattes Vård- och patientrådet vid HCK:s konstituerande styrelsesammanträde direkt efter HCK:s kongress i maj 1985. Vid det nya rådets första sammanträde hösten 1985 utsågs jag till rådets ordförande. Vid det sammanträdet bestämde vi dels sammanträdestider för det kommande året och dels gick vi igenom vad som hade hänt vid HCK:s kongress. Vi gick igenom vad kongressen beslutat beträffande handlingsprogrammet, motionsbehandlingen och det vårdpolitiska programmet. Därefter enade sig rådet om att prioritera habiliterings- och rehabiliteringsfrågor. Vi beslöt att utöka våra kunskaper inom detta område för att bättre kunna arbeta på att realisera HCK:s handlingsprogram i detta avseende. Vi beslöt också, att slutföra vårt arbete – dokumentera det – om hur samverkanskravet, enligt § 8 i Hälso- och sjukvårdslagen, i verkligheten har gestaltat sig. Vi ville få kunskaper om hur samverkansarbetet var organiserat – om det nu överhuvudtaget existerade – mellan landstingen och handikapprörelsen och vilka frågor man i så fall hade samverkat kring. Vår dokumentation visade på ett mycket magert resultat. För det tredje beslöt vi inom rådet att arbeta med hjälpmedelsverksamheten, och i praktiken blev det den här frågan som under hösten 1985 och våren 1986 i stor utsträckning kom att dominera rådsarbetet, inte bara våra månadssammanträden, utan även arbetet däremellan. Detta berodde på de signaler vi fått om att sjukvårdshuvudmännen planerade att ekonomiskt inskränka hjälpmedelsverksamheten, samtidigt som Landstingsförbundet genomförde en utredning om hjälpmedelsverksamheten. Ett arbete som HCK först deltog i men sedan hoppade av pga de snäva utredningsdirektiven. Rådet genomförde därför under hösten 1985 en snabbkartläggning av hur Läns-HCK och enskilda handikappade "drabbats" av nedskärningen på hjälpverksamheten. Med denna dokumenterade kartläggning gjordes sedan uppvaktningar av socialdepartementet, av socialförsäkringsutskottet och av Landstingsförbundets sociala delegation. Resultatet är hittills att myndigheterna blivit betydligt mer observanta på vilken oerhörd betydelse hjälpmedel har för den enskilde handikappade.

Bo Månsson

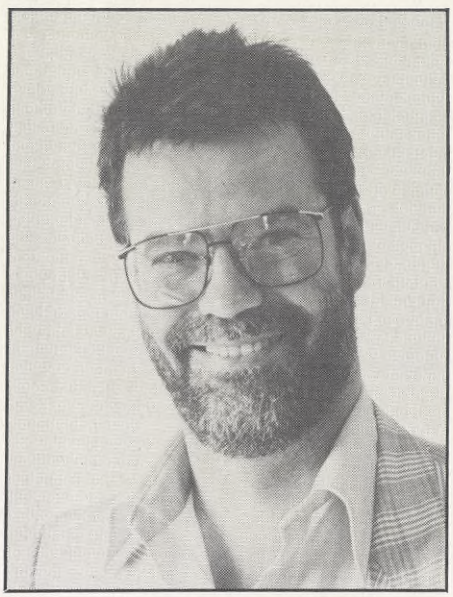

Bo Månsson är ledamot i HCK:s styrelse och ordförande i vård- och patientrådet.

Socialpolitiska rådet

Socialpolitiska rådet heter den arbetsgrupp inom Riks-HCK som arbetar med socialförsäkringsfrågor och annat som är socialpolitik. I det rådet är jag RHL:s representant.

Den kanske största uppgiften för rådet under de senaste två åren har varit att kartlägga kommunernas insatser inom handikappomsorgen, det sk socialtjänstprojektet. Syftet har varit att ta reda på om socialtjänstlagens intentioner om jämlika villkor för alla medborgare är uppfyllda även för handikappade. En tjänsteman på HCK:s kansli har undersökt förhållandena i landets samtliga kommuner, 284 stycken, och resultatet presenterades i slutet av förra året och väckte stort uppseende. Det finns refererat i Status 2/86.

Konferenser om undersökningen och om hur handikapporganisationerna skall arbeta vidare med resultatet har hållits på flera ställen i landet.

Socialpolitiska rådet anser att den som har handikapp och inte får den färdtjänst, sociala hemhjälp, ledsagarservice eller vad det nu är som hon eller han behöver, bör överklaga kommunens/socialnämndens avslagsbeslut, så att det blir prövat i högre instans. Socialpolitiska rådet har anord-

nat fyra veckoslutskurser under våren om hur man överklagar socialtjänstens beslut. Se artikel 3/86.

Med intresse och viss oro följer rådet nu det sk frikommunsförsöket, som innebär att kommunerna får dispens från vissa statliga regleringar och därigenom kan få större självbestämmanderätt. Hur det kommer att påverka den kommunala omsorgen om handikappade återstår att se.

Rådet följer fortlöpande utvecklingen på socialförsäkringsområdet och arbetar för de förbättringar som handikappade behöver. Det gör man bla genom att ta fram underlag till HCK:s remissvar på området. Bla har rådet genom sitt remissvar påverkat innehållet i socialstyrelsens allmänna råd om socialtjänstens insatser för vuxna handikappade.

Gunilla Lockne
RHL:s informationskonsulent

Gunilla Lockne är ledamot i socialpolitiska rådet.

Arbetsmarknadsrådet

I arbetsmarknadsrådet, där jag är RHL:s representant, arbetar vi för att handikappade skall få möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden. Alltför många människor med handikapp förtidspensioneras trots att de har arbetskapacitet som samhället skulle ha nytta av. Med ett arbete skulle de känna sig nyttiga och få ökad livskvalitet.

Rådet kommer med idéer till lösningar, är remissinstans i frågor som rör arbetsmarknaden, gör underlag för HCK:s uppvaktningar och framställningar till berörda myndigheter. Bla har rådet förberett HCK:s uppvaktningar hos industri- och arbetsmarknadsdepartementen om lönebidrag, extra lönebidrag och introduktionsstöd. Dessutom ligger det i rådets uppgift att bevaka att befintliga lagar efterlevs och att verka för att samhället ställer ekonomiska resurser till förfogande för att underlätta för människor med handikapp att komma ut på arbetsmarknaden och för anskaffande av arbetstekniska hjälpmedel.

Största uppgiften nu är att försöka skapa möjligheter för ungdomar att komma ut på arbetsmarknaden.

Regeringen har ställt 10 miljoner till förfogande för att ungdomar med handikapp skall få möjlighet till arbete.

Med intresse följer rådet det sk TUFFA-projektet (TUFFA = teknikupphandling för funktionshindrade i arbetslivet). Det syftar bla till att utveckla datahjälp för personer med funktionshinder. Rådet har också bevakat och yttrat sig om omorganisationen av AMS och AMI-S. Vi har diskuterat betydelsen av ändringar i arbetsmiljölagen, som påverkar arbetet i skyddskommittéerna och företagshälsovården. Skyddskommittéerna har nu det övergripande ansvaret för anpassningsgruppernas verksamhet, vilket vi i rådet hoppas skall leda till en positiv utveckling. Rådet har vidare haft veckoslutskurser för handikapporganisationernas ledamöter i delegationerna för yrkesinriktad rehabilitering, om hur delegationerna skall arbeta och för att stämma av deras arbete. Rådet bevakar också utvecklingen inom Samhällsföretag med krav på att det ekonomiska stödet till verksamheten inte får strypas så att det tummas på de sociala målen.

Sven Widegren
ledamot i RHLs förbundsstyrelse

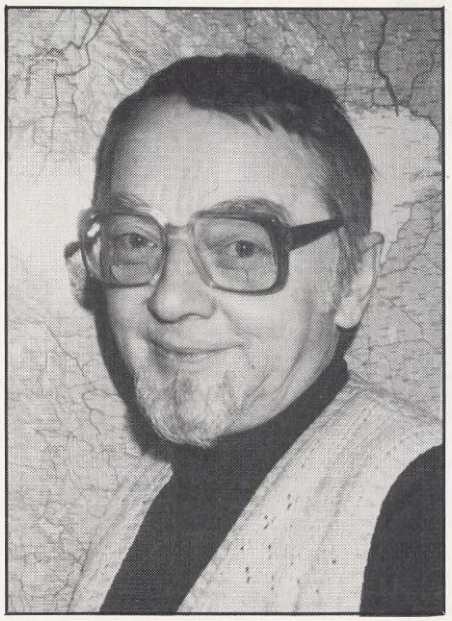

Sven Widegren är ledamot i arbetsmarknadsrådet.

Fritids- och kulturrådet

Fritids- och kulturrådet är namnet på den grupp inom HCK som tagit på sig ansvaret för att följa och påverka frågor som faller inom fritids- och kultursektorn.

Sammanlagt är det 11 ledamöter inklusive ordförande och sekreterare (anställd på HCK) som utgör rådet.

Rådets huvudsakliga arbetsuppgift är att sätta sig in i och avge yttranden över fritids- och kulturfrågor till HCK:s styrelse.

Rådets inriktning är att försöka visa på allas rätt till en meningsfull fritid. Särskilt viktigt är det för många handikappade vars funktionshinder ofta stänger dem ute från stora områden av samhällsgemenskapen.

På grund av att jag inte varit med i rådet mer än 6 månader har jag inte några konkreta resultat att visa upp från rådets arbete. Däremot vill jag nämna några frågor som vi behandlat och föreslagit åtgärder i.

Tex fick vi på vårt bord i våras ett betänkande om vuxenutbildningen. Det var en välarbetad och gedigen utredning som föreslog en del värdefulla förbättringar för stora grupper. Trots detta kunde vi i vår granskning konstatera att utredaren inte riktigt hade tänkt på att handikappade inte är *en* grupp med samma behov. De handikappade är ett stort antal personer med många olika behov och förutsättningar vilka samtliga har sin speciella lösning. Dessutom påpekade vi i vårt remissvar att en av de mycket viktiga frågorna vad beträffar handikappades möjlighet till att bedriva studier är tillgängligheten till vuxenutbildning. Lokaler måste finnas och vara anpassade så att de är åtkomliga för alla. De ska vara allergisanerade, får inte ligga flera våningar upp i byggnader om hiss saknas osv.

En annan viktig fråga vi behandlat under sensommaren är hotet om det indragna tidskriftsstödet till organsationerna. I regeringens och riksdagens "handlingsprogram i handikappfrågor" sägs det att handikapprörelsens medverkan i samhällsarbetet genom att fungera som "kunskapsbank" i handikappfrågor är mycket värdefull för samhällets insatser inom handikappområdet.

För att bryta fördomar, ge sakinformation såväl inom som utom organisationen spelar organisationstidskrifterna (tex Status) en mycket värdefull roll. Informationen är en nödvändig grund för att samhällsförändringar ska ske. Med de förändringar till ekonomiskt stöd för tidskrifter som utesluter handikapptidskrifter kommer – om bortfallet inte ersätts – helt enkelt

att innebära nedläggning för flera av handikappförbundens tidningar. Övergrepp av den här typen får vi naturligtvis inte stillatigande åse.

Ronny Weylandt
RHL:s studiekonsulent

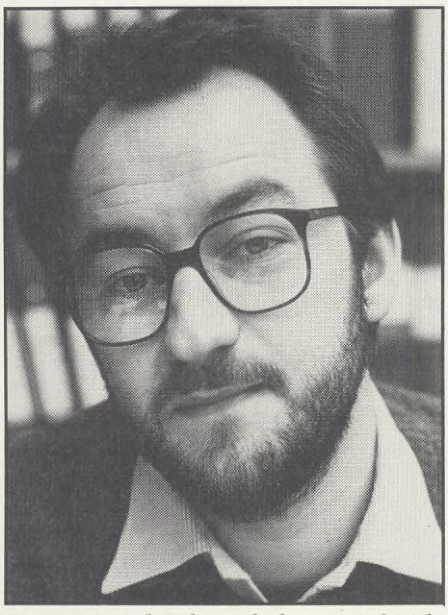

Ronny Weylandt är ledamot i fritids- och kulturrådet.

Barn- och familjerådet

Barn- och familjerådet heter den arbetsgrupp som inom HCK arbetar med just barn- och familjefrågor. Rådet består av åtta ledamöter från olika handikappförbund, en ordförande och en handläggare, den sistnämnde anställd av HCK.

Rådets uppgift är dels att vara rådgivande åt HCK:s styrelse i frågor som rör barn med handikapp och deras familjer, dels att "driva gemensamma frågor". Det sistnämnda är vad vi i barn- och familjerådet med kraft och energi ägnar största delen av arbetet åt. Det finns många frågor att driva, många brister att arbeta bort, som är gemensamma för alla barn med handikapp och deras familjer. Frågor som inte de enskilda förbunden kan eller bör driva var för sig. (Resurserna och orken räcker inte till för var och en att sätta sig in i, agera och följa upp långsiktiga frågor som tex föräldraförsäkringen och rätten till vårdbidrag.) Det är inte heller lämpligt att var och en författar skrivelser och gör uppvaktningar i en och samma fråga. Det skulle snarast ha motsatt effekt – bli tjatigt för de som uppvaktas och ge ett splittrat intryck. – Samlad styrka ger bättre kraft.

Några exempel på gemensamma frågor:

– Information om barnhandikapp till barnet självt. Vid en översyn av befintligt informationsmaterial för de olika handikappgrupperna fann vi att ingen organisation hade informationsmaterial som direkt riktade sig till barnet. Dessutom skilde sig de olika organisationernas broschyrer mycket åt i stil, layout och "standard".

(Vid kontakt med barnkliniker och barnavårdscentraler fann vi att personalen saknade bra material när den skulle informera barn. Den hade inte ens allt material som redan fanns.)

Från såväl organisationerna som från sjukvården fanns det alltså behov av lättillgängliga broschyrer för vart och ett av de olika barnhandikappen. Detta var 1981.

Idag är sju broschyrer färdiga och distribuerade till alla barnkliniker och barnavårdscentraler. I slutet på 1987 beräknas samtliga fjorton vara klara. Rådet har ansvaret för broschyrerna, ordnar med finansieringen – det kostar att producera bra material! – och har varit referensggrupp för beslut om uppläggning och huvudsakligt innehåll. Varje enskild organisation står

Gunlög Marnell är ordförande i Barn- och familjerådet.

för fakta, väljer ut familj, barn och läkare som skall medverka. Ett långvarigt arbete som gett ett mycket fint resultat.

– Rätt för föräldrar till barn med handikapp att få tillfällig föräldrapenning när barnet är sjukt även för barn mellan 12 och 16 år, är en annan stötesten i rådet, som föranlett skrivelser, träffar och diskussioner. 1985 blev denna rätt fastslagen i lag. Rådets förtjänst? Det vore kanske att ta i för mycket men något har säkert vårt envetna arbete påverkat.

– Rättvisare bedömning av vårdbidragsansökningar är också det ett återkommande tema i rådet. Bl a får föräldrar avslag på felaktiga grunder och bedömningarna görs olika i olika försäkringskassor. (Vi har diskuterat och ordnat träffar och slutligen kommit fram till att det är information och kunskap som behövs.)

Hösten 1987 skall rådet därför medverka vid utbildningsdagar som anordnas av riksförsäkringsverket för personal vid centralkassorna och föreståndare vid lokalkassorna.

I framtiden får vi se om det ger önskat resultat.

Gunlög Marnell
Konsulent i Föräldraföreningen för hjärtsjuka barn och ungdomar
Ordförande i Barn- och familjerådet

Internationella rådet

Under 1985/86 har Internationella rådet arbetat med fredsbåtsprojektet. Tanken var att ett segelfartyg med handikappade från olika delar av världen skulle segla till New York och delta i FN:s 40-årsjubileum. Av olika skäl avstod Internationella rådet från att deltaga i detta projekt.

Riktlinjerna för Svenska DPI-kommittén (DPI = Disabled Peoples International), vilket på svenska kan översättas med handikappade människors international, har ingående studerats av Internationella rådet. Stadgarna för kommittén har också ingående bearbetats. HCK:s styrelse har senare antagit DPI-kommitténs stadgar.

En informationsfolder om HCK är under utarbetande och skall utges på främmande språk.

Samarbetet med de övriga nordiska länderna pågår genom HNR, handikappförbundens nordiska råd, liksom kontakter med Europaregionen av DPI.

Bengt Dahlström
RHL:s förbundskassör

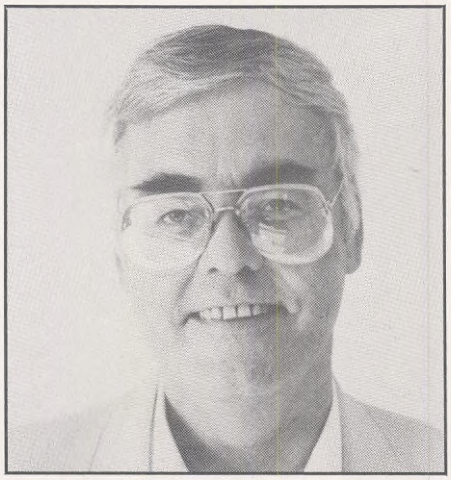

Bengt Dahlström är ledamot i internationella rådet.

Forts fr sid 11

rade. Han ordinerades av läkarna att promenera en mile (ca 1600 meter) helst två gånger om dagen.

En månad efter operationen kunde Bertil skrivas ut från sjukhuset och återvända hem till Malmberget.

– Det är skönt att vara hemma, berättar han. Här kan jag ta det lugnt, jobba i den takt som känns bra för tillfället.

Mycket medicin

Ibland får Bertil åka till Umeå lasarett för provtagning och kontroll. Proverna skickas sedan till Harefieldsjukhuset. Därifrån kommer, vid behov, ordinationer om ny medicindos. Efter operationen fick Bertil 16 olika mediciner att hålla reda på. De skulle tas sju gånger om dagen. Nu är det "bara" nio olika. En av dem heter cyklosporin, som är mot avstötning.

Förutom all medicinering skall han fortsätta att motionera.

– Motion är lika viktigt som medicinen, förklarar Bertil, och kanske bättre än allt man stoppar i sig.

Bertil har bott i Malmberget i 30 år. Han har jobbat som ortdrivare i LKAB:s gruvor, vuxenstuderat, tagit ingenjörsexamen. Sedan har han jobbat som skyddsingenjör åt kommunen.

Det var vid 20–25 års ålder som Bertil fick reda på att han hade ett sk idrottshjärta. Hjärtat var alltså förstorat och det har under årens lopp ökat i volym så att det besvärat honom på olika sätt.

– Det kan vara flera samverkande faktorer som arv, miljö, hårt arbete och stress som lett fram till mitt tillstånd, säger han.

Framtiden hoppfull

Självklart är Bertil med i hjärtbytesklubben Viking. Klubben har idag 15 medlemmar. Han är också med i lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka.

Bertil är hoppfull inför framtiden och hoppas naturligtvis att en dag bli fullt arbetsför.

Text och foto:

Börje Bihagen

Thoraxkirurgi i Norge

I Norge utförs thoraxkirurgi eller öppen hjärtkirurgi vid fem regionsjukhus (inte vid fyra som det felaktigt stod i Status nr 6/86), dvs vid samtliga universitetssjukhus: Tromsö, Trondheim, Bergen och de två universitetssjukhusen i Oslo, nämligen Ullevål och Rikshospitalet. Man räknar med att mellan 1700 och 1800 öppna hjärtoperationer kommer att utföras i Norge i år. Till det kommer de 300 patienter som Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (RHLs norska motsvarighet) via sin Hjertebro, dvs luftbro, skickar till London för hjärtoperation och de 100 patienter som Rogaland fylke (län) skickar via sin luftbro. Det innebär att sannolikt mellan 2000 och 2100 människor i Norge kommer att bli hjärtopererade under 1986.

Leif Andreassen
kanslichef vid Landsforeningen for hjerte- og lungesyke

Damer och herrar välkomna

ÖLANDS JÄGARSKOLA

Nu med JÄGAREXAMEN

Veckokurser för jägare och blivande jägare anordnas under hösten 1986 på Ölands jägarskola. Kurserna omfattar teori om jaktvapen och praktiskt skytte, undervisning i viltbiologi och artkännedom, ekologi, viltvård, jaktlagar, teori om jaktformer, jaktledning och organisation m m. Prov för jägarexamen eller älgskyttemärke anordnas. Kurserna avslutas med två dagars praktisk jakt. Jaktledarkursen innehåller ytterligare jakt.

Jägarexamen fordrar fullföljda teoretiska studier på hemorten före kursstarten. Litteratur och studietips förmedlas av skolan.

Älg- och rådjurskurserna omfattar tre dagars teori, skjutövningar och prov samt avslutas med två dagars jakt på älg resp. rådjur och småvilt. Jakterna sker på Böda kronopark med riklig tillgång på älg, rådjur och småvilt inom 4500 hektar.

Skolan drivs i Domänverkets regi och är inrymd i f d jägmästarbostaden Skäftekärr i Böda på norra Öland. Jakten sker på Böda kronopark.

PRISER:		TIDPUNKT:
Älgkurs: Nybörjarkurs	1.600:–	vecka 43
Älgkurs: Jaktledarkurs	1.600:–	vecka 44
Rådjurs- och småviltskurs: Nybörjarkurs	1.400:–	vecka 45 och vecka 46

Kostnader för mat, logi, ammunition och lerduvor tillkommer. Ett begränsat antal vapen finns att låna på skolan. Logi anordnas på hotell eller självhushåll i skolbyggnaden.

INFORMATION OCH BOKNING:
Domnänverket, Box 1204, 351 12 Växjö.
Tel 0470-230 70

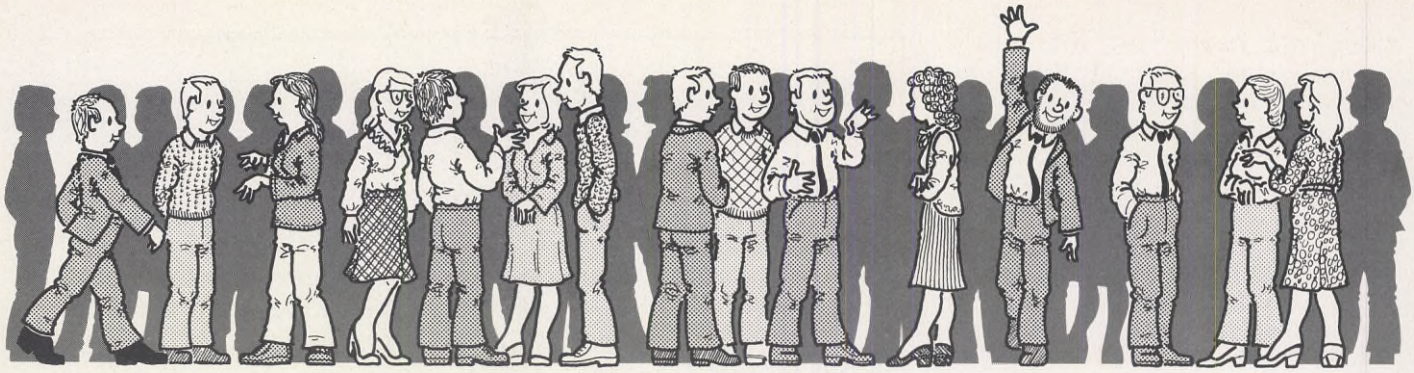

FRÅN LOKALFÖRENINGARNA

Skellefteåföreningen på lång och kort resa

Skellefteåföreningen har gjort två rekreationsresor, dels en veckolång resa längs nya Norgevägen och dels en endagsresa till bl a Hemslöjdsutställningen i Vormsele.

Nordkalottresan gick via Överkalix och Leipojärvi till första dagens slutmål, Hembygdsgården i Jukkasjärvi. Andra dagens resa gick via guidad rundtur i Kiruna upp till hotell Sara Riksgränsen där vi bodde tre nätter. Under dagsetappen dit bjöds på oförglömliga naturscenerier, bl a Lapporten, Abiskos Canyon och Torne Träsk. Med Sara Riksgränsen som utgångspunkt gjordes en endagstur till Narvik där lokalguide mötte för rundtur. Påföljande dag gick resan via Bjerkvik och norra sidan av Ofotsfjorden ut till Harstad. Här hann vi även med att göra en båtresa. Efter middag och övernattning i Riksgränsen åkte vi ned till Kiruna, sedan via Gällivare, Porjus och Jokkmokk till hotell Raiden i Vuollerim, där vi fick ett fantastiskt mottagande. Efter övernattningen och frukost följde en rundtur till bl a Jokkmokks-Jockes hemtrakter i Porsi och vi guidades här av föreståndarinnan vid hotell Raiden. Vi var nu inne på resans avslutningsdag och efter färd via Boden (lunch) kom på eftermiddagen ett 40-tal nöjda och glada resenärer hem till Skellefteå.

Endagsresan samlade ett 60-tal medlemmar. I vackert väder och med två bussar startade vi resan mot första etappens mål, Hemslöjdsutställningen i Vormsele som vi besökte efter att först ha druckit kaffe eller ätit kärngräddsbryta. Efter utställningsbesöket väntade lunch på restaurant Fågel Blå i Lycksele. Vi åkte sedan mot slutmålet, Vindeln, stannade vid sevärda Mårdseleforsarna i Vindelälven, följde sedan älven ned till Hällnäs. Där gjorde vi ett kort besök vid sanatoriet, varifrån många av resenärerna hade blandade minnesbilder från sin egen sjukdomstid. Så fortsatte resan till "Kvarnen" i Vindeln där eftermiddagskaffet väntade ute i solskenet. Hemresan gick över Burträsk till Skellefteå, som vi nöjda och glada nådde på kvällskvisten.

Walter Lindbergh

Fjällsektionen firar Hjärtats Dag

Vilhelmina Fjällsektion firade Hjärtats Dag i Marsliden lördagen den 31 maj. Dikanäs pensionärsförening var inbjuden och hörsammade inbjudan med mycket fint deltagande. Sektionens ordförande hälsade välkommen och uttryckte glädje över att så många samlats, 55 personer. För riksförbundet medverkade Edvall Eriksson, som talade om förbundets målsättning och verksamhet. Temat för Hjärtats Dag var Luftföroreningar och där talade Eriksson bl a om rökningen, som är den svåraste luftföroreningen. Ingenjör Stig Isaksson från Företagshälsovården visade bilder och talade om luftföroreningar och ventilationsproblem på företag han besökt i sitt arbete. Sedan följde en frågestund.

Barbro och Roland Sundqvist samt Tora Almqvist medverkade med vacker sång och musik som blev mycket uppskattad och skapade fin gemenskap. Det blev flera önskesånger.

Bo Danielsson redogjorde för den nya omsorgslagen och socialtjänstlagen. Han presenterade även förbundets medlemsvärvningstävling och fick skriva in några nya medlemmar i Fjällsektionen.

Som avslutning bjöds alla på en god middag.

Umeåföreningen på toppenresa

45 medlemmar från lokalföreningen Lövsta i Umeå steg den 27 juni på bussen för en fyra dagars resa söderut. Med allsång och historieberättande och med uppehåll för kaffe och lunch gick resan snabbt och lätt och vi var snart framme vid slutmålet Kilafors herrgård, där vi skulle bo och där Astor och Diana hälsade oss välkomna. Diana berättade om herrgårdens anor, hur den förvaltades under gångna tider och hur den idag tar emot turister och landskapsforskare.

Andra dagen såg vi oss omkring i Hälsingland. Vi började med ett besök hos Sveriges största garntillverkare, Garntjänst i Kilafors, en upplevelse för alla stickerskor.

Vi tittade in på Natan Söderbloms fädernegård, där en guide berättade om ärkebiskopens liv.

Något av det mest intressanta var besöket hos Björn-Jonte, som berättade om björnjakt både i Hälsingland och i indianbyn Tomterna.

Mycket intressant var också besöket på en levande fäbod, där vi fick ta del av hur människor levde och arbetade förr. Vi hann också med ett besök på Stenegårdens hantverkscentrum som tillverkar glas, keramik, silversmide m m. Enligt allas utsago var det en toppenresa.

Georg Lind

Solig kanalresa för skaraborgare

På morgonen den 10 juni startade två bussar från Skövde fullsatta med glada och förväntansfulla resenärer för att få uppleva en färd på Dalslands kanal. Bussfärden gick mot Håverud, där vi gick ombord på båten. På vägen till Håverud besåg vi Skålleruds kyrka, mycket sevärd med sitt vackra läge vid sjön Nären och sin välkomnande interiör. Vackra gravkors i smide på kyrkogården.

I Håverud besåg vi industriutställningen och kanalmuseet. Kanalanläggningen vid Håverud är säkert Dalslands sevärdhet nummer ett. Den 32 meter långa akvedukten, som egentligen är en vattenbro, leder ka-

nalen över och genom den djupa canyonliknande sprickdal där Upperudsälven forsar fram. En landsvägsbro och en järnvägsbro går fram högt ovan slussarna.

Kanalen är egentligen 25 mil lång, innehåller 29 slussar. Några av dem dras med handkraft. Vi avverkade 16 slussar på sträckan mellan Håverud och avstigningen i Bengtsfors.

Vi upplevde en mycket vacker natur utefter kanalen och samtliga trivdes. Lunch serverades på båten, mycket smakligt och bra service i ett begränsat utrymme, allt fungerade bra.

Från Bengtsfors gick bussresan hemåt efter en trivsam dag.

Gunborg Andersson

Björkefors i Värmland är ett av de fyra konvalescenthem som drivs av RHL.

Kamratträff på Björkefors

Den 10 augusti genomförde Hjärt- och Lungsjukas centralorganisation i Värmland sin årliga kamratträff på Björkefors konvalescenthem cirka 7 kilometer norr om Sunne. Till årets träff, som också var ett Hjärtats Dag-arrangemang, kom drygt 150 medlemmar från de åtta lokalföreningarna i Värmland.

Dagen inleddes med ett hälsningsanförande av ordföranden för centralorganisationen i Värmland, Helge Nilsson från Arvika, och en kort presentation av RHL:s nye organisationskonsulent Tommy Eriksson. Förbundssekreterare Bo Månsson höll ett uppskattat Hjärtats Dag-tal samt delade ut hedersmärke och blommor till Gullan Ahlström, som av förbundsstyrelsen utsetts till hedersledamot. Gullan var med redan 1947 och bildade Karlstadsföreningen, och har under åren haft många olika uppdrag inom Hjärt- och Lungsjukas organisationer i Värmlands län. 1957 blev hon den första eftervårdskuratorn vid Björkefors konvalescenthem. Hon är fortfarande aktiv som vice ordförande i Karlstadsföreningen, suppleant i centralorgansationens styrelse och ombud till HCK i Värmland.

Efter lunch talade läkaren Sven Gustafsson från Sunne om hjärtsjukdomar och visade hjärt-lungräddning på en övningsdocka. PRO:s sånggrupp från Sunne framträdde innan ett rejält åskväder tvingade alla deltagarna inomhus. Där blev det kaffe, tårta och mer underhållning. Nu med musik och sång av den i Värmland världsberömda duon Bo Harald & Prins Oskar. Dagen avslutades med prisutdelning för tipspromenaden, dragning i lotterierna och visning av en videofilm om hjärt- och lungräddning.

Text och foto: Tommy Eriksson

Förbundssekreterare Bo Månsson var huvudtalare vid årets kamratträff på Björkefors. Han syns här omgiven av Alma Hellström, Kristinehamn, Gullan Ahlström, Karlstad, och Sonja Johansson, Arvika.

Kamratträffen på Björkefors är en årlig tradition med föredrag, underhållning och trevlig samvaro.

Heldag i Västervik för länets medlemmar

Lokalföreningarna i Kalmar län turas om att vara värd för den årliga länsträffen. I år var det Västerviksföreningens tur och närmare 200 medlemmar från föreningarna i Kalmar, Nybro, Oskarshamn, Hultsfred–Vimmerby, Öland och Västervik var samlade. Slottsholmen var mötes-, middags- och danslokal och utgångspunkt för en bussutflykt runt Västervik och bl a besök på kulturhistoriska museet. Vice ordföranden i kommunstyrelsen Krister Örnfjäder berättade om staden och dess historia.

Länsorganisationens ordförande Nils Knutsson informerade om förbundets kurser och övriga studieverksamhet. Efter middagen underhöll Hoven och Droven från Odensvi med sketcher och musikgruppen Säg det i toner svarade för dansmusiken. Programmet började kl 10 och pågick till kl 18. En mycket lyckad dag, det var alla deltagare överens om.

Sture Looström

Dans var en av aktiviteterna i heldagsprogrammet i Västervik.

Foto: Anders Steiner

Växjöföreningen på Göta kanal-färd

Lokalföreningen i Växjö har återigen varit på sin årliga resa, i år på två dagar.

Färden startades vid Växjö station av 60 glada medlemmar. Vi åkte med Ramkvilla buss och med den glade reseledaren Allan Knutsson som guide.

Det första uppehållet gjordes utanför Linköping där vi hade en skön kaffepaus.

Resan fortsatte sedan till Arkösund och vi gick ombord på båten Göta Lejon som gav oss en oförglömlig tur uppför kanalen och slussarna, genom Sankt Annas skärgård. På båten serverades lunch. Vi passerade Capella Ekumenica, Stegeborgs slottsruin och Slätbaken. 14000 beväringar grävde kanalen, 7 milj dagsverken.

Efter en fin båttur var vi så framme vid Söderköping och vårt hotell Söderköpings Brunn där vi installerades för natten. På hotellet åt vi en fin middag och sedan i samband med kaffe på terrassen tog vi en svängom på dansbanan i parken utanför hotellet. Vi tog också en titt in i brunnskyrkan, en liten fin kyrka där många vigslar förekommit.

Dag två tog vi en promenad i Söderköping, en av Sveriges äldsta städer grundad på 1200-talet. En titt in i kyrkan hann vi också med, där vi såg en målning av Per Hörberg från Virestad.

Färden fortsatte sedan via kustvägen till Loftahammar där lunchen serverades på Källeviks brunn. Vi äntrade bussen igen för att åka och bese Lundsby utanför Ankarsrum. Denna by består av åtta mangårdsbyggnader med ett torg i mitten. I ett av husen är museum. Vi fick också reda på att här spelades vissa delar av filmen "Alla vi barn i Bullerbyn" in. Vi åkte till Valbacken i Ingatorp och drack vårt kaffe, serveringen ligger på en höjd högre än Taberg och med en underbar utsikt.

Hela resan var vädret det bästa tänkbara. Vid stationen i Växjö tog vi avsked av varandra och tackade för ett par oförglömliga dagar tillsammans.

Eivor Larsson

Fr v Anna Öfverberg, Sture Looström, Gunnel Andersson och Clary Looström – värdar vid länsträffen i Västervik.

Luleåföreningen på "hemlig resa"

Den med spänning emotsedda "hemliga resan" samlade två fullsatta bussar med förväntansfulla medlemmar i Luleåföreningen. Efter utfart från centrum vände våra bussar nosen

norrut. Vart det skulle bära iväg visste vi inte.

I en väl luftkonditionerad buss, och med två goda informatörer: vår chaufför som berättade om de sevärdheter som vi passerade och vår ordförande Siri Schönfeldt som talade vackert om allt vi ska börja arbeta med i höst, cirklar, kurser, gymnastik osv.

Det har blivit så att den "hemliga resan" är startskottet i vår föreningsverksamhet efter semestern. Resans mål denna gång var Seskarö. Efter en välbehövlig kafferast besökte vi Seskarö kyrka, en liten vacker träkyrka, som enligt prästens information tillkommit på frivillighetens väg. Efter vår andliga spis återstod den lekamliga delen, där en ej planerad programpunkt kom in. Vår chaufför hade turen att träffa reportern i Norrländska Social-Demokraten Karl Wikström, pseudonymen Kalle Wix, som var vänlig nog att ställa upp och berätta för oss om Seskarö i kåserande form. Under kaffet ledde Kalle Wix och Birger Unnbom allsången.

Efter mycket god mat och gott kaffe, underhållning och trevlig samvaro var det dags att kliva upp i våra bussar och lämna det vackra Seskarö. Föreningens underhållningschef Lennart Edholm hade knåpat ihop ett klurigt litet Buss-Tips, vilket han delade ut på uppresan. På hemresan blev det stor prisutdelning. Priserna bestod av RHL-lotter och presentkort. Ett litet tidsfördriv under en bussresa som uppskattades. Så var vår "hemliga resa" slut, en trevlig och intressant resa och, som alltid, väl organiserad.

John Carlsson

Lösning och pristagare till Bildkryss nr 6/86

1:a pris 75 kr: Eddie Carlsson
Grebyvägen 17
610 20 Kimstad

2:a pris 50 kr: Elsy Isaksson
Munkebergsgatan 56, 1 tr
951 56 Luleå

3:e pris 25 kr: Berna Henriksson
Norrbågen 25, 2 tr
803 62 Gävle

4:e pris 25 kr: Arne Wadström
Trozelligatan 35
603 55 Norrköping

Tur till Nordkalotten efter Karlskogacirkel

Omkring midnatt fredagen den 27 juni ättrade ett glatt och förväntansfullt gäng från Karlskogaföreningen tåget på Örebro central för vidarebefordran till Kiruna, där vi skulle avsluta den studiecirkel om Norrbotten, som vi tidigare läst genom ABF. Efter drygt 18 timmar mottogs vi på Kirunas central av ordföranden i Kirunaföreningen, Linnea Holmberg, och Linnea Persson, f d studieorganisatör, samt Gun Thornberg och Disa Eriksson, som skulle vara våra ledare i fem dagar. Efter en kort rundtur i staden kom vi så till Malmfältens folkhögskola där vi skulle bo. Då vi hade installerat oss i våra trevliga rum var det dags för första måltiden och till kvällskaffet en föreläsning. Det skulle ta för stort utrymme att räkna upp allt vi fick se och höra, men många studiebesök var vi på. Bland annat nere i Kirunavaara gruva, i stadshuset och kyrkan, på museer och utställningar av sameslöjd samt mycket annat intressant.

I programmet ingick också en resa till Narvik på nya Nordkalottvägen, där vi besökte Svenska kyrkan och fick information om dess verksamhet. Där åt vi medhavd lunch och sedan var det dags för guidad rundtur i staden och till sist en stund för shopping innan hemfärd från Norge.

En av kvällarna var vi bjudna på ett trevligt samkväm i Kirunaföreningens lokal där vi bjöds på kaffe och senare varm korv. Därifrån åkte några av oss upp på Luossavaara för att se midnattssolen.

Innan jag avslutar detta vill jag på det varmaste tacka våra trevliga kursledare samt de två linneorna som var med oss nästan hela tiden. Trötta men mycket nöjda och belåtna återvände vi till Karlskoga efter fem trivsamma dagar.

Viola Mälman

Övertorneåbor besökte Hammerfest

Övertorneå lokalförening anordnade en resa til jordens nordligaste stad Hammerfest. Den 15 augusti på morgonen samlades 43 förväntansfulla människor att börja resan mot Ishavet. Ishavet, som alltid verkar vara så fjärran från oss.

På vägen mot Hammerfest besöktes många kända platser, bland annat Hetta i finska Lappland. Resan fortsatte mot Kautokeino i Norge. Kautokeino kyrkby ligger på en kulle där horisonten verkar vara så fjärran långt borta. Vi besökte bland annat konstnären Juhls silversmide.

Resan fortsatte mot Alta och då var vi vid Ishavet. Vyerna var obeskrivliga, höga fjäll och hav om vart annat.

Vi övernattade i Hammerfest. Nästa dag på förmiddagen fortsatte resan mot Laksälven – Övertorneås vänort. Efter uppehållet fortsatte resan mot Saariselkä där nattlogi var ordnat. På kvällen hade vi tid att bekanta oss med och beundra den finska turistsatsningen.

Tredje dagens morgon startades färden mot Rovaniemi och hemfärden. I Rovaniemis Polcirkelanläggning gjorde vi uppehåll, den är känd från de engelska miljonärernas resor vid jultid då Concorden landar med penningstinna resenärer, som beundrar den exotiska lappländska midvintern.

Vädret och stämningen i bussen var bra. Allsång och historier avlöste varandra. Ibland kokades kaffe i det fria. Wälimaas buss hade möjlighet att koka kaffe i bussen.

Omkring klockan 17.00 efter tredje dagens resa var vi åter i Övertorneå. Nöjda men saligt trötta efter en resa där allting hade klaffat.

Edvin Johansson

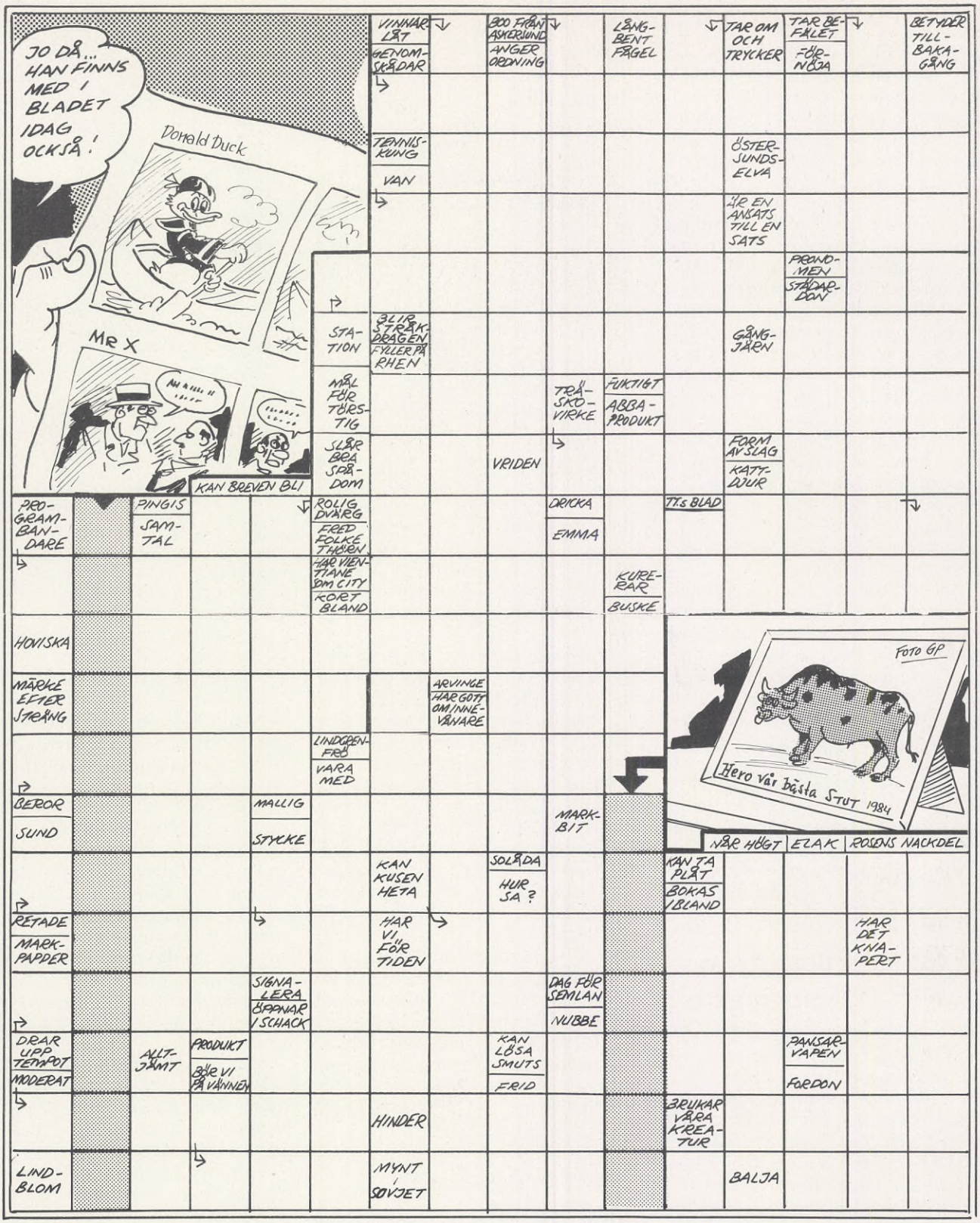

Status BILD KRYSS nr 8 1986

Lösningar skall vara märkta **"Bildkryss nr 8"** och måste vara **Status redaktion, Box 9090, 10272 Stockholm,** tillhanda senast den 15 oktober.
Fyra priser utdelas, ett på 75, ett på 50 och två på 25 kr.
Lösning och pristagare meddelas i Status decembernummer.

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Toppvinst i RHL-lotteriet 1986

SAAB 900 Turbo 4 D 16 v M5

De hjärt- och lungsjukas Rikslotteri 1986 – RHL-lotteriet

Dessutom

Svenska Statens Premieobligationer
Panasonic VHS Movie Kamera
Luxor Video-Bandspelare m fjärrkontroll
Luxor Färg-TV bärbar 14”
Luxor Stereokassettradioapparat
Philips Matmäster
Linnevaror mm, mm

Inga väntans tider!

●

Dragning verkställd före lottförsäljningens början

●

Försäljningstid 1 april–30 september 1986

●

Ni ser genast om lotten ger vinst!

10.010 st spännande vinster

till en sammanlagd vinstsumma på över kr 675.000:–

Härmed beställes

..... st lotter att sändas per postförskott

Dragningslista medföljer gratis.

Vid rekvisition av minst 5 lotter i samsändning – portofritt.

Namn .....

Adress .....

.....

Var god texta

Sänd ej pengar med denna rekv. Status 8/86

Frankeras med brevporto

RHL-lotteriet
Box 9090
10272 Stockholm

LOTTPRIS 5 KRONOR REKVIRERA NU

Minst en lott till varje familjemedlem ökar familjens vinstchans!

Posttidning

RHLs blomsterfond

tar emot gåvor

Postgirokonto 90 00 11-8

Medel ur blomsterfonden användes för bidrag till hjärt- och lungsjuka för hjälpmedel som inte kan fås gratis från samhället, rekreationsresor m m.

RIKSFÖRBUNDET FÖR HJÄRT- OCH LUNGSJUKA
Box 9090, 10272 Stockholm. Tel 08/690960
Postgiro 900011-8